

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Новицького Всеволода Олександровича

«Клініко-експериментальне обґрунтування лікування собак за нестабільності крижово-клубового суглоба», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 211 Ветеринарна медицина галузі знань 21 Ветеринарна медицина у разову спеціалізовану вчену раду Державного біотехнологічного університету

Актуальність теми дисертації.

Хвороби тазу і суміжних з ним ділянок у собак становлять значну частку причин кульгавості тазових кінцівок та болю в поперековому та крижовому відділах хребта. В свою чергу крижово-клубовий суглоб є тим анатомічним елементом, який безпосередньо з'єднує тулуб і кінцівки тварини. Цей суглоб в нормі малорухливий, утворений вушкоподібними поверхнями крил клубової та крижової кісток, покритими гіаліновим хрящем, має капсулу і укріплений крижово-клубовими зв'язками.

Слід відмітити, що дисертаційна робота виконувалася в межах освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії та як частина державних наукових тематик: «Клініко-експериментальне обґрунтування методів анестезії, діагностики та патогенетичних засобів лікування тварин за хірургічних захворювань», номер державної реєстрації 0119U100919 (2019-2024 роки) та «Інноваційні методи анестезії, діагностики та лікування тварин за хірургічних захворювань» номер державної реєстрації 0125U000487 (2024-2025 роки) у якій дисертант був виконавцем підрозділів.

Зауважу, що серед хвороб крижово-клубового суглоба його нестабільність є однією з причин болю в попереково-крижовій ділянці тіла собак, за останні 10 років її описують як 5–10% етіологічних факторів люмбосакрального болю, причому з 2015 р. кількість згадувань її в літературі зросло, завдяки більш частому використанню комп'ютерної томографії та магнітно-резонансної томографії. Дегенеративні зміни крижово-клубового суглоба сягають рівня 60% у собак з хронічним болем, і для діагностики даної патології високу чутливість має метод комп'ютерної томографії, який дозволяє з вірогідністю 90 % виявити наявність ерозій та остеофітів в цій ділянці. В той же час рентгенологічна діагностика покращена кількісними методами вимірювання анатомічних орієнтирів цієї ділянки є актуальною для визначення стану крижово-клубового суглоба. Це дозволяє виявити незначний ступінь нестабільності крижово-клубового суглоба. Також в ділянці крижово-клубового суглоба описані захворювання не пов'язані з травматичними пошкодженнями, в тому числі пухлинна

патологія. Крім того в ділянці крижово-клубового суглоба рідко, але можуть реєструватись хвороби інфекційного характеру, такі як гнійний сакроілеїт. Для лікування собак з нестабільністю крижово-клубового суглоба запропоновано консервативний та оперативний методи. Консервативне лікування із застосуванням іммобілізації на фоні викристання аналгетиків за даними літератури може бути успішним у 70% випадків, але тільки за умов легкого ступеня зміщення тканин, з нормалізацією функції через 4–6 тижнів. За даними останніх досліджень хірургічний метод лікування є більш ефективним, і передбачає в першу чергу фіксацію елементів суглобу за допомогою шурупів, що забезпечує високий ступінь його стабільності, хоча часто техніка такої операції має експериментальний характер, і описується на кадаврах, що свідчить про те що дана проблематика знаходиться на теперішній час в стадії вивчення. За хірургічного лікування собак з нестабільністю крижово-клубового суглоба запропоновані дорсолатеральний та вентролатеральний доступи, які мають подібну ефективність, але вентральний доступ чинить менший ризик для ушкодження м'яких тканин. Вплив напрямку різьби гвинта, який забезпечує іммобілізацію на стабільність фіксації крижового суглоба у собак описується як один із аспектів, що забезпечує кращий прогноз щодо відновлення тварин після оперативного втручання.

Отже, результати досліджень, представлені в дисертації, роблять значний внесок у клінічну ветеринарну медицину. Саме тому, на мою думку, впровадження нових науково обґрунтованих методів лікування собак за нестабільності крижово-клубового суглобу на підставі сучасних методів діагностики та визначення впливу різних методик на організм є актуальним в умовах сьогодення, що дає змогу оптимізувати надання хірургічної допомоги тваринам.

Наукова новизна одержаних результатів.

Дисертантом теоретично і клініко-експериментально обґрунтовано лікування собак з односторонньою нестабільністю крижово-клубового суглобу травматичної етіології комплексним методом, який полягає в застосуванні малоінвазивного оперативного втручання із застосуванням канюльованого гвинта під контролем рентгеноскопії і застосуванням післяопераційного епідурального введення 0,2% розчину бупівакаїну з метою аналгезії і патогенетичного лікувального впливу.

Запропоновано алгоритм діагностики нестабільності крижово-клубового суглоба у собак, що ґрунтується на комплексній оцінці анамнестичних даних, результатів клінічного обстеження, зокрема

інтенсивності больового синдрому за шкалою Мельбурнського університету та неврологічного дослідження (постуральні реакції, спинномозкові рефлекс, рівень чутливості). Отримані результати верифікували за допомогою інструментальних методів – рентгенографії, рентгеноскопії та ультразвукового дослідження.

Встановлено, що малоінвазивний оперативний метод лікування собак із нестабільністю ККС під контролем рентгеноскопії зменшує травматизацію тканин, підвищує точність імплантації та виключає міграцію гвинта. При цьому відбувається зменшення терміну операції, порівняно з відкритим методом в середньому в два рази.

Досліджено і доведено, що малоінвазивні методи стабілізації крижово-клубового суглоба собак, особливо у поєднанні з епідуральним застосуванням бупівакаїну, сприяють менш вираженим посттравматичним змінам гематологічних показників у тварини та швидшій їх нормалізації порівняно з відкритим методом хірургічного лікування.

З'ясовано, що характер і тривалість стресової та запальної відповіді організму залежали від методу хірургічного втручання. Найбільш виражений позитивний ефект спостерігається за поєднання малоінвазивного підходу з епідуральною аналгезією бупівакаїном, що забезпечує ефективний контроль болю та зменшення системної реакції організму.

Практична цінність результатів та висновків роботи і рекомендацій до їх використання.

Практичне значення дисертації полягає в тому, що результати наукових досліджень підтверджені актами та картками зворотного зв'язку щодо впровадження матеріалів дисертаційної роботи у навчальний процес і наукові дослідження суміжних кафедр вищих навчальних закладів України.

Слід відмітити, що здобувачем за темою дисертації у співавторстві розроблені та затверджені до практичного використання цілий ряд методичних рекомендацій: «Методи лікування нестабільності крижово-клубового суглоба у собак»; «Рентгенологічне дослідження собак за хвороб крижово-клубового суглоба»; «Диференційна діагностика нестабільності крижово клубового суглоба від інших патологій тазового поясу»; «Застосування епідуральних блокад в схемі комплексного лікування собак із нестабільністю крижово-клубового суглоба».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційна робота Новицького В. О. базується на фактичному матеріалі, який отримано в результаті методично правильно проведених досліджень, а отримані дані оброблено статистично та підтверджена їх вірогідність. Для виконання роботи використані сучасні та класичні методи досліджень, які дозволили дисертанту виконати поставлені завдання, зробити висновки. Зміст дисертації відповідає її темі і повністю розкриває мету і завдання роботи. Отримані результати досліджень є достовірними, що підтверджується цифровими даними, їх статистичною обробкою, аналізом та обговоренням.

Отже, наукові положення дисертаційної роботи базуються на достатньому експериментальному матеріалі, сучасних методах досліджень, ілюстровані таблицями та рисунками. Проведено статистичну обробку одержаних результатів, їх аналіз та обґрунтування висновків і пропозицій. Мета і завдання досліджень повністю розкриті, а матеріали дисертаційної роботи в повному обсязі висвітлені у 14 друкованих працях. Висновки і пропозиції виробництву відповідають меті та змісту досліджень.

Оцінка матеріалів дисертації. Дисертація Новицького Всеволода Олександровича побудована відповідно до існуючих вимог і складається зі вступу, огляду літератури, вибору напрямків досліджень, матеріалу та методів виконання роботи, власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, пропозицій виробництву.

Дисертаційна робота викладена на 153 сторінках комп'ютерного тексту, ілюстрована 8 таблицями та 36 рисунками. Список використаних джерел містить 217 найменувань, зокрема 184 – латиницею.

Дисертант отримав нові дані щодо лікування собак за односторонньої нестабільності крижово-клубового суглобу травматичної етіології комплексним методом, який полягає в застосуванні малоінвазивного оперативного втручання із застосуванням канюльованого гвинта під контролем рентгеноскопії і застосуванням післяопераційного епідурального введення 0,2% розчину бупівакаїну з метою аналгезії і патогенетичного лікувального впливу.

За результатами аналізу розповсюдження нестабільності крижово-клубового суглобу у собак впродовж п'ятирічного періоду за матеріалами 11 ветеринарних клінік встановлено, що частота хвороб крижово-клубового суглоба становила від 6,2% до 10,6% від загального числа тварин із захворюваннями в ділянці тазу. Серед них у 31–47% випадків був підтверджений діагноз нестабільність крижово-клубового суглобу. У собак великих і гігантських порід частота нестабільності крижово-клубового

суглоба коливалася в межах 28–52% від загального числа хвороб в ділянці тазу, що підтверджує роль маси тіла як фактору ризику виникнення цієї патології. Розроблено алгоритм діагностики нестабільності крижово-клубового суглоба у собак, який включає в себе результати даних анамнезу, клінічного (огляд, загальний стан, постава, атаксія, пальпація, інтенсивність болю за шкалою Мельбурнського університету, неврологічного (постуральні реакції, спинномозкові рефлексії, оцінка чутливості) дослідження, які підтверджувались рентгенографічними і рентгеноскопичними даними, у також даними ультразвукового дослідження.

Встановлено, що застосування закритого малоінвазивного методу оперативного втручання в поєднанні з епідуральною аналгезією бупівакаїном забезпечувало найкращий контроль болю, післяопераційного загоєння, гематологічних показників, та маркерів стресової і запальної реакції організму серед досліджених трьох груп тварин, що проявляється об'єктивними змінами відповідних показників стану організму. Епідуральна аналгезія бупівакаїном дозволяє оптимізувати післяопераційний період, прискорюючи реабілітацію та скорочуючи термін лікування тварин.

У «Вступі» дисертант фахово обґрунтовує актуальність теми, чітко формулює загальну мету і визначає конкретні завдання дослідження, акцентує увагу на науковій новизні, науково-теоретичному і практичному значенні отриманих результатів. Ця частина роботи свідчить, що її автор ґрунтовно знає літературу з предмету досліджень, сповна володіє отриманим фактичним матеріалом і грамотно його інтерпретує з точки зору сучасних наукових позицій.

В «Огляді літератури» автор показав свої ґрунтовні знання наукової літератури з предмету дисертації і здатність творчо аналізувати її. Отже, автор обґрунтував доцільність проведення досліджень.

У розділі «Вибір напрямів досліджень, матеріал та методи виконання роботи» подані відомості про методики наукових досліджень, загальну схему проведення експериментальних досліджень та дослідних тварин. Поєднання методів наукового аналізу дозволило дисертанту отримати результати, які можна було відтворювати, зіставляти і узагальнювати у висновках, достовірність яких підтверджена грамотною статистичною обробкою фактичного матеріалу.

Розподіл і виклад фактичного матеріалу в «Результатах експериментальних досліджень» логічно послідовні, що дозволило Новицькому В.О. розкрити основні наукові положення і сформулювати висновки, винесені на захист. Здобувач ґрунтовно узагальнив результати досліджень. Все це досить ґрунтовно аргументовано фактичним матеріалом.

Новицький В.О. у розділі дисертації «Аналіз і узагальнення результатів досліджень» фахово, об'єктивно і правильно оцінює результати власних досліджень та визначає їх значення у вирішенні проблеми нестабільності крижово-клубового суглоба у собак.

У розділі «Висновки» автор наводить 9 конкретних висновків, які логічно витікають з результатів досліджень згідно з їх завданнями.

Практичні рекомендації сформовані двома пунктами, що мають різнонаправлений характер, які направлені на практичну роботу, наукову діяльність і навчальний процес. Дисертант для ефективного лікування собак з нестабільністю крижово-клубового суглоба пропонує застосовувати у клінічній ветеринарній практиці методику закритого малоінвазивного методу операції із використанням канюльованого гвинта та інтраопераційної рентгеноскопії на фоні післяопераційної епідуральної аналгезії 0,2% бупівакаїном як стандарт, який сприяє зменшенню терміну операції, і кращому відновленню організму тварин.

Список використаних джерел налічує 217 найменувань, зокрема 184 – латиницею. Значна частина першоджерел, використаних у дисертації, опублікована впродовж останнього десятиріччя.

Додатки містять: лист опитування для ветеринарних клінік, методичні рекомендації та акти впровадження матеріалів дисертаційної роботи у навчальний процес та наукові дослідження вищих навчальних закладів України.

Загалом методика проведення досліджень сумнівів або зауважень не викликає. Дисертант досконало володіє багатьма методами наукового аналізу, за допомогою яких отримав результати, що відповідають поставленій загальній меті і конкретним завданням досліджень.

Дискусійні положення і зауваження до дисертації. Під час вивчення матеріалів дисертації у мене не виникло жодних зауважень стосовно методики проведення досліджень, їх суті та наукових висновків автора, які цілком відповідають меті та завданням наукової роботи. Проте є зауваження до оформлення дисертації, які не зменшують наукового і практичного значення досліджень, зокрема:

- дисертант використовує термін «опорно-руховий апарат». Згідно з анатомічною номенклатурою, правильно буде «апарат руху» ст. 4, 23, 50, 54, 59, 60, 61, 95, 97, 98, 101, 107, 109, 111, 146, 148, 154.
- вважаю некоректним висловлювання «опорно-рухова система» ст. 67. Може бути система крові, система дихання.
- здобувач наукового ступеня використовує вираз «подразнення пальців ніг» ст. 71. Правильно буде «подразнення пальців кінцівок».

- автор дисертаційної роботи на ст. 86 пише «показники вмісту лейкоцитів, еритроцитів, гемоглобіну, тромбоцитів». Правильно писати «кількості лейкоцитів, еритроцитів і тромбоцитів».
- на ст. 25 автор пише «гематологічні, біохімічні показники крові». Правильно буде «морфологічні та біохімічні показники крові».
- на ст. 46, 48, 54, 58, 84, 85, 104, 127, 128, 130, 154 автор використовує слово «протягом». Правильно буде «впродовж».
- вважаю некоректним висловлювання «рівень тромбоцитів» (ст. 131). На наш погляд правильно писати «кількість тромбоцитів», оскільки тромбоцити це кров'яні пластинки.
- на ст. 131 автор пише «рівень еритроцитів і гемоглобіну». Правильно буде «кількості еритроцитів і вміст гемоглобіну».
- у дисертації зустрічаються помилки набору, стилістичні та орфографічні помилки, некоректні вислови (ст. 42, 45, 46, 49, 50, 52, 54, 72, 78, 84, 93, 98, 125).

Питання до дисертанта:

- поясніть механізм активного відновлення гематологічних показників за малоінвазивного методу стабілізації крижово-клубового суглоба на відміну з відкритим методом хірургічного лікування.
- наскільки часто у вашій практиці зустрічалась хвороба Легга-Кальве-Пертеса?
- чому Ви досліджували інтерлейкін-6 (IL-6), а не інтерлейкіни 5, 7 тощо?
- чому на третю добу після оперативного втручання у всіх групах тварин рівень запальних маркерів сягав пікових значень (СРБ, ІЛ-6).
- поясніть вислів «розмірно-конституційних особливостей собак» ст. 66.
- поясніть, чим відрізняється гіаліновий хрящ від волокнистого.

Сподіваюсь, що дискусійні питання та висловлені зауваження сприятимуть подальшому науковому росту і вдосконаленню дисертанта

Загальний висновок. Враховуючи актуальність теми, обсяг проведених досліджень та їх високий методичний рівень, наукову новизну, теоретичне та практичне значення, глибокий аналіз одержаних результатів, належне оформлення дисертації, апробацію та висвітлення результатів експериментальних досліджень у наукових працях, зміст висновків і рекомендацій, вважаю, що дисертаційна робота Новицького Всеволода Олександровича «Клініко-експериментальне обґрунтування лікування собак за нестабільності крижово-клубового суглоба» відповідає вимогам наказу

Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.) та повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р.) та № 507 від 03. 05. 2024 року),

а її автор Новицький Всеволод Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 21 «Ветеринарна медицина» спеціальності 211 «Ветеринарна медицина».

Офіційний опонент,
завідувач кафедри ветеринарної хірургії
ім. акад. І.О. Поваженка
Національного університету біоресурсів
та природокористування України
доктор ветеринарних наук, професор

Микола МАЛЮК

23 липня 2026 р.

